

Kursplan

Fakulteten för konst och humaniora

Institutionen för film och litteratur

1SVÄ04 Svenska II - inriktning mot arbete i gymnasieskolan, 30 högskolepoäng

Swedish II - for upper secondary school teachers, 30 credits

Huvudområde

Litteraturvetenskap

Ämnesgrupp

Litteraturvetenskap

Nivå

Grundnivå

Fördjupning

G1F

Fastställande

Fastställd 2011-06-17

Senast reviderad 2013-10-30 av Fakulteten för konst och humaniora. Litteraturlistan reviderad.

Kursplanen gäller från och med vårterminen 2014

Förkunskaper

Svenska I – inriktning mot arbete i årskurs 7–9, 1–30 hp (1SVÄ01) eller Svenska I – inriktning mot arbete i gymnasieskolan, 1–30 hp (1SVÄ02)

Mål

Efter avslutad kurs ska studenten kunna

- identifiera och analysera aspekter av lärarprofessionen i förhållande till ämnet och ämnets didaktik
- diskutera, analysera samt göra ämnesdidaktiska ställningstaganden i relation till de verksamhetsområden utbildningen förbereder för.

Delkurs 1. Introduktion för litteraturlärare, 5 hp

Efter avslutad kurs ska de studerande kunna

- tolka och diskutera litterära texter ur olika genrer
- redogöra muntligt och skriftligt för litteraturens funktioner och villkor vid olika tider
- muntligt och skriftligt problematisera begreppet genre och presentera grundläggande genre teori
- muntligt och skriftligt diskutera frågor om vad läsning innebär, vilken sorts kunskap litteraturläsning kan generera och hur man som svensklärare idag kan motivera elever att läsa litteratur

- visa medvetenhet om skillnader mellan att undervisa om, i och genom litteratur.

Delkurs 2. Litteraturvetenskapliga grundbegrepp och litteraturanals, 10 hp

Efter avslutad kurs ska de studerande kunna

- tolka och diskutera samtida litterära texter
- praktisera och redogöra för grundläggande ämnesrelaterad teori och terminologi
- muntligt och skriftligt presentera, analysera och diskutera litterära problem i samtidslitteraturen utifrån klass, genus och etnicitetsperspektiv
- muntligt och skriftligt diskutera frågor om litterär kompetens, anpassning och progression i skolans litteraturundervisning, baserade på styrdokument och litteraturdidaktisk teori och forskning.

Delkurs 3. Litteraturhistoria, 15 hp

Efter avslutad kurs ska de studerande kunna

- tolka och diskutera äldre litterära texter
- redogöra för litteraturens historia i samspel med andra samhällsföreteelser
- muntligt och skriftligt presentera analysera och diskutera litterära problem
- redogöra för relevanta delar av ämnesteorin, terminologi och metod, samt uppvisa förmåga till kritiskt tänkande, med förankring i litteraturdidaktisk teori och forskning
- diskutera frågor om varför och hur äldre litterära texter görs angelägna för olika elevgrupper i ungdomsskolan.

Innehåll

Professionsbas och professionell progression

Litteraturdidaktisk teori som behandlas i kursen kopplas till skolans verksamhet genom fältstudiedagar. Fältstudieuppgiften introduceras i delkurs 1 och redovisas muntligt vid seminarium senare under terminen. Den historiska orienteringen i världens litteraturer behandlar såväl genusperspektiv som globala och mångkulturella perspektiv. Mångfalden av perspektiv som appliceras på litteraturen grundlägger en hållbar professionsutveckling.

Vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig progression

Kursen innehåller fortsatt utveckling av vetenskapliga förhållningssätt med fokus på litteraturen som kunskapskälla och ämnet litteraturvetenskaps specifika begrepp och teorier. Kursen behandlar centrala kunskapsområden inom svenskämnet såsom grundläggande litteraturvetenskaplig genreteori, terminologi och analys.

Delkurs 1. Introduktion för litteraturlärare, 5 hp

Kursen är en introduktion till svenskläraryrketens litteraturvetenskapliga del, där olika idéer om hur litteratur definierats och dess funktioner och villkor, historiskt och i vår samtid, fokuseras. Vidare ger den en grundläggande genreteoretisk orientering som främst problematiseras utifrån läsning av ett urval skönlitterära texter som till språk och form ligger den studerandes vardag nära. Utrymme ges också åt teoretiska perspektiv på vad som händer i mötet mellan text och läsare. Utifrån litteraturdidaktisk teori och forskning diskuteras litteraturens plats i dagens skola. Vad lär man sig av att läsa litteratur och hur motiverar man barn och unga till att bli litteraturläsare? Dessa frågor är även ämnade att stimulera reflektion om den svenskläraryrketens eget förhållande till litteratur och läsning. Stor vikt läggs också vid att synliggöra möjligheter och skillnader mellan att undervisa om, i och genom litteratur, hur en traditionell litteraturkanon har sett ut i den svenska skolan och hur kanonbegreppet diskuteras idag.

Delkurs 2. Litteraturvetenskapliga grundbegrepp och litteraturanals, 10 hp

Delkursens syfte är att ge den studerande en grundläggande orientering i, och färdighet att använda, litteraturvetenskapliga termer och begrepp. Analysverktygen, som är nödvändiga för förståelsen av skönlitterära texters uppbyggnad och för utveckling av

studentens kritiska förhållningssätt, appliceras på i huvudsak västerländsk episk och lyrisk barn- ungdoms- och vuxenlitteratur från 2000-talet, men kursen ger även utblickar i den ickeuropeiska samtidslitteraturen. Den lästa litteraturen behandlas ur såväl klass, genus som etnicitetsperspektiv. I delkursen problematiseras ämnesdidaktiska frågor ur ett kritiskt perspektiv om vilken kunskap begreppsapparaten tillför, hur den kan anpassas för olika elevgruppers behov och hur progressionen i begrepps användningen synliggörs och säkerställs genom svenskundervisningen från grundskolans senare år och genom gymnasieutbildningen.

Delkurs 3. Litteraturhistoria, 15 hp

I kursen studeras, med tonvikt vid västerländsk och svensk litteratur, världens äldre litteraturer utifrån estetiska, genremässiga, idéhistoriska och sociala aspekter. Såväl de litteraturhistoriska sammanhangen som enskilda texters egenskaper belyses. Frågor om hur genus, klass och etnicitet gestaltats i litteraturen genom historien diskuteras kontinuerligt genom kursen. Genomgående uppmärksammas didaktiska frågor dels om litteraturläsningens betydelse för historiemedvetandet, dels om urval och texternas olika användbarhet för olika elevgrupper som blir aktuella då texterna skall användas i undervisningen.

Undervisningsformer

Undervisningen ges i form av föreläsningar, gruppdiskussioner samt obligatoriska seminarieövningar.

Examinationsformer

Kursen bedöms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd.

Delkurs 1 och 2 examineras genom muntliga redovisningar och skriftliga hemuppgifter.

Delkurs 3 examineras genom skriftlig hemuppgift och skriftlig salstentamen.

Kursvärdering

Efter avslutad kurs genomförs en kursutvärdering som sammanställs skriftligt och återkopplas till studenterna. Sammanställningen redovisas för aktuella institutionsorgan och för berört programråd, samt arkiveras av kursansvarig institution.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Delkurs 1 Introduktion för litteraturlärare, 5 hp

Facklitteratur

Bergsten, Staffan & Elleström, Lars. 2004. *Litteraturhistoriens grundbegrepp*. Studentlitteratur. s. 7-47, 147-171 (66 s.). ISBN 91-44-04255-8

Eagleton, Terry. 2008. "Introduction. What is literature?". I *Literary Theory. An Introduction*. Blackwell (16 s.). ISBN 0-8166-1238-2

Furhammar, Sten. 1997. *Varför läser du?* Carlssons Bokförlag. s. 137-146 (9 s.). ISBN 91-7203-058-5

Furuland, Lars. 1997. "Litteratur och samhälle. Om litteratursociologin och dess forskningsfält". I *Litteratursociologi. Texter om litteratur och samhälle*. Red. Lars Furuland m. fl. Studentlitteratur (35 s.). ISBN 91-44-00304-8

Hertel, Hans. 1997. "Boken i mediasymbiosens tid". I *Litteratursociologi. Texter om litteratur och samhälle*. Red. Lars Furuland m. fl. Studentlitteratur (22 s.). ISBN 91-44-00304-8

Lagercrantz, Olof. 2011. *Om konsten att läsa och skriva*. Wahlström & Widstrand (90 s.). ISBN 91-46-14800-0

Didaktisk litteratur

Brink, Lars. 2006. "Konsensus om kanon. Kanonbild och ämnesuppfattning hos 75

litteraturlärare”. I *Kanon och tradition*. Red. Lars Brink m. fl. Högskolan i Gävle (30 s.). ISBN 91-974893-1-X

McCormick, Kathleen. 1994. *The culture of reading and the teaching of English*. Manchester University Press (urval ca 25 s.). ISBN 0-7190-3220-2

Petersson, Margareta. 2009. ”’Jag kan inte komma på nåt jag läste på gymnasiet, det måste ju betyda något eller hur?’ – om blivande svensklärare som läsare”. I *Läsa bör man...? Den skönlitterära texten i skola och lärarutbildning*. red. Lena Kåreland. Liber (21 s.). ISBN 978-91-47-09395-3

Thorson, Staffan. 2005. *Den dubbla receptionen. Om litteratursamtal mellan elever och deras svensklärare*. Litteraturvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet. s.9–29, 145–169 (34 s.). ISBN 91-86270-83-4

Skönlitteratur

Gunnlaug Ormstungas saga

Hassen Khemiri, Jonas. 2003. *Ett öga rött*

Kadefors, Sara. 2001. *Sandor slash Ida*

Lugn, Kristina. *Några dikter*

Moberg, Vilhelm. 1927. *Raskens. En soldathistoria*

Nesser, Håkan. 2000. ”Om någonting händer”. I *Färdlektyr*

Norén, Lars. 1983. *Natten är dagens mor*

Dessutom tillkommer aktuella styrdokument för gymnasieskolan, se www.skolverket.se

Delkurs 2 Litteraturvetenskapliga grundbegrepp och litteraturanlys, 10 hp

Facklitteratur

Bergsten, Staffan & Elleström, Lars. 2004. *Litteraturhistoriens grundbegrepp*. Studentlitteratur (urval utifrån vad som lästs i delkurs 1). ISBN 91-44-04255-8

Brune, Ylva. 2006. ”’Invandrare’ i mediearkivets typgalleri”. I *Maktens (o)lika förklädnader. Kön, klass & etnicitet i det postkoloniala Sverige*. red. Paulina de los Reyes m. fl.. Bokförlaget Atlas. (30 s.). ISBN 91-7389-105-3

Elleström, Lars. 1999. *Lyrikanalys. En introduktion*. Studentlitteratur (164 s.) ISBN 978-91-44-00805-9

Holmberg, ClaesGöran & Ohlsson, Anders. 1999. *Epikanalys. En introduktion*. Studentlitteratur (urval ca 50 s.). ISBN 91-44-00804-X

Larsson, Lisbeth. 2001. *Sanning och konsekvens. Marika Stiernstedt, Ludvig Nordström och de självbiografiska berättelserna*. Norstedts. s. 23-126 (104 s). ISBN 91-1-300992-3

Nilson, Maria & Helene Ehriander (red.) 2013. *Chick lit. Brokiga läsningar och didaktiska utmaningar*. Liber (urval, ca 50 s). ISBN 9789147105533

Österlund, Mia. 2008. ”Kavat men känslösam. Den komplexa bilderboksfliskan i Pija Lindenbaums Gittantriologi”. I *Barnlitteraturanlys*. Red. Maria Andersson & Elina Druker, Studentlitteratur (16 s.). ISBN 978-91-44-04028-8

Didaktisk litteratur

Alvstad, Cecilia. 2009. ”Förhållningssätt till översättningar i universitetsundervisningen”. I *Främlingskap och främmandegöring. Förhållningssätt till skönlitteratur i universitetsundervisningen*. red. Staffan Thorson m. fl.. Daidalos (57 s.). ISBN 978-91-7173-283-5

Appleyard, J. A. 1994. *Becoming a reader: the experience of fiction from childhood to adulthood*. Cambridge University Press. s. 1-20, 94-120 (47 s.). ISBN 0-521-46756-X

Chambers, Aidan. 1994. *Böcker inom oss – om boksamtal*. Norstedt (171 s.). ISBN 91-1-947271-4 (finns också i Chambers, Aidan. 2011. *Böcker inom och omkring oss*. X Publishing. ISBN 978-91-85763-19-1.)

Mazzarella, Merete. 2003; 2008. ”Konsten att lära sig läsa något annat”.
www.svd.se/kulturnoje/understrecket/konstenattlarasiglasanagotannat_102497.svd#preambleend

Persson, Magnus (red.) 2000. *Populärkulturen och skolan*. Studentlitteratur. s.15-101 (87 s.). ISBN 91-44-01413-9

Torell, Örjan m. fl. 2002. *Hur gör man en litteraturläsare? Om skolans litteraturundervisning i Sverige, Ryssland och Finland*. Institutionen för humaniora, Mitthögskolan. S. 74-100 (29 s.). ISBN 91-7910-435-5

Skönlitteratur

Aidoo, Ama Ata. 2008. ”Flickan som kan”. I *Människosaker*
Ajvide Lindqvist, John. 2004. *Låt den rätte komma in*
Fielding, Helen. 1996. *Bridget Jones dagbok*
Kallifatides, Theodor. 2007. *Mödrar och söner*
Karlfeldt, E.A. ”Svarte Rudolf”
Kieri, Katarina & Nilsson, Per. 2009. *I det här trädet*
Lindenbaum, Pija. (2000tal). Valfri Gittanbok; *När Åkes mamma glömde bort*
Lindgren, Torgny. 2003. ”Pokerspelarna”; ”Huset”. I *Berättelserna*
Linderborg, Åsa. 2007. *Mig äger ingen*
Manto, Saadat Hasan. 2001. ”Toba Tek Singh”. I *Kärlek, uppror och kardemummakärnor: berättelser från Indien*
Nesser, Håkan. 1998. *Kim Novak badade aldrig i Genesarets sjö*
Niemi, Mikael. 2000. *Populärmusik från Vittula*
Rowling, J.K. Valfri Harry Potterbok
Stridsberg, Sara. 2010. *Darling river: Doloresvariationer*
Taube, Evert. ”Dansen på Sunnanö”
Wahl, Mats, 1993. *Vinterviken*
Winterson, Jeanette. 2004. 2005. *Fyrväktaren*. Övers. Anna Troberg
Vreeswijk, Cornelis. ”Balladen om Fredrik Åkare och den söta fröken Cecilia Lind”

Dessutom tillkommer aktuella styrdokument för gymnasieskolan, se www.skolverket.se

Delkurs 3 Litteraturhistoria, 15 hp

Antologier

Breitholtz, Lennart (red.). 1961 och senare. *Litteraturens klassiker* (LK)

Lewan, Bengt & Sjöberg, Birthe (red.). 1990 och senare. *Världsdramatik 1* (VD). ISBN 91-44-30331-9

Olsson, Bernt & Algulin, Ingemar m. fl. (red.). 1993 och senare. *Svensk litteratur 1*. Norstedt. ISBN 91-1-929202-3

Facklitteratur

Ambjörnson, Ronny. 2001. ”Frankenstein och hans monster”. I *Mansmyter*. Ordfront (21 s.). ISBN 91-7324-739-1

Auerbach, Erich. 1999 eller senare, ”Odysseus ärr”. I *Mimesis*. Bonnier pocket (21 s.).

ISBN 91-0-057075-3

Nordlund, Anna. 2008. *Litteraturvetenskaplig analys genom hundra år; åtta sätt att läsa Gösta Berlings saga*. Liber (urval ca 40 s.). ISBN 978-91-47-08453-1

Olsson, Bernt & Algulin, Ingemar m. fl. 2009. *Litteraturens historia i Sverige*. 5:e [rev. och utök.] uppl. Norstedt. (urval). ISBN 978-91-1-302268

Olsson, Bernt & Algulin, Ingemar. 1995. *Litteraturens historia i världen*. Norstedt. (urval) ISBN 91-1-943622-X

Watt, Ian. 1969. "Individualism and the Novel". I *Twentieth Century Interpretations of Robinson Crusoe*. Red. Ellis, Frank H. Englewood. Prentice Hall (15 s.). ISBN 0-13-781997-8

Westin, Boel. 2008. "Ej verklighet men mer än verklighet... 'Drömtexter i barnlitteraturen'". I *Barnlitteraturanalyser*. Red. Maria Andersson & Elina Druker. Studentlitteratur (9 s.). ISBN 978-91-44-04028-8

Didaktisk litteratur

Agrell, Beata. 2009. "Mellan raderna? Till frågan om textens apellstruktur". I *Främlingskap och främmandegöring. Förhållningssätt till skönlitteratur i universitetsundervisningen*. Red. Staffan Thorson & Christer Ekholm. Daidalos. (ca 90 s.) ISBN 978-91-7173-283-5

Kylhammar, Martin. 2004. "Om det fortfarande behovet av samverkan mellan idéhistoria, litteraturvetenskap och historia". I *Den tidlöse modernisten*. Carlssons bokförlag (37 s.). ISBN 91-7203-598-6

Schüllerqvist, Bengt. 2006. "Kanon och historiemedvetande – två centrala ämnesdidaktiska begrepp". I *Kanon och tradition*. Red. Lars Brink m. fl. Högskolan i Gävle (19 s.). ISBN 91-974893-1-X

Skönlitteratur

Antiken

Ur Bibeln: Första Mosebok (kap 1-9), Höga Visan

Euripides. *Medea* (LK)

Homeros. *Iliaden* och *Odysséen* (urvalet i LK)

Sappho. "Gudarnas like..." (LK)

Sofokles. *Kung Oidipus* (LK)

Medeltiden

Birgitta. *Revelationes* (SL1)

Dante. *Divina Commedia* (urvalet i LK)

Grevinnan av Dia, "I stor vanda har jag varit"

"Herr Olof och älvorna"

Tristan och Isolde (i Joseph Bédiers utgåva)

Villon, François. "De hängdas ballad"; "Balladen om tjocka Margot"

von der Vogelweide, Walther. "Under linden"

Från renässans till upplysning

Bellman, Carl Michael. *Fredmans Epistlar* nr 9, 23, 81, 82

Boccaccio, Giovanni. *Decamerone*. "Andra dagen. Femte berättelsen"

de Cervantes, Miguel. *Don Quijote*. kap. 1–10

Defoe, Daniel. *Robinson Crusoe*. kap. 1-5

Kellgren, Johan Henric. "Ljusets fiender"; "Den nya skapelsen"

Lenngren, Anna Maria. "Några ord till min k. dotter"; "Pojkarne"

Molière. *Tartuffe*

Shakespeare, William. *Hamlet*
Stiernhielm, Georg. *Hercules*
Voltaire. *Candide*

Förromantik och romantik

von Goethe, Johann Wolfgang. *Den unge Werthers lidanden*, "Ein gleiches",
"Erlkönig" "Über alle Gipfel sind Ruh"
Keats, John. "Ode on a Grecian Urn"
Poe, Edgar Allan. "Huset Ushers undergång"
Shelley, Mary. *Frankenstein*
Stagnelius, Erik Johan. "Flyttfåglaarne"; "Endymion"; "Necken"; "Till förruttnelsen"
Tegnér, Esaias. "Det eviga"; "Flyttfåglaarne"; "Mjeltsjukan"
Wordsworth, William. "I Wandered Lonely as a Cloud"

Från realismen till sekelskiftet

Balzac, Honoré de. *Pappa Goriot*. Kap 1
Baudelaire, Charles. "Spleen"; "Ett kadaver"
Benedictsson, Victoria. "Ur mörkret"
Beskow, Elsa. *Olles skidfärd*
Conrad, Joseph. *Mörkrets hjärta*
Dostojevskij, Fjodor. *Brott och straff*
Flaubert, Gustav. *Madame Bovary*
Fröding, Gustaf. "Den gamla goda tiden"; "Ett bergatroll"
Gilman, Charlotte Perkins. "Den gula tapeten"
Karlfeldt, Erik Axel. "Jungfru Maria".
Lagerlöf, Selma. *Gösta Berlings saga*
Lagerlöf, Selma. *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige* kap.1-3
Montgomery, L.M. *Anne på Grönkulla*
Runeberg, Johan Ludvig. "Den enda stunden"
Strindberg, August. "Ett halvt ark papper"; *Fröken Julie*; *Röda rummet* kap. 1-5, 16
Söderberg, Hjalmar. "Pälsen"
Twain, Mark. *Huckleberry Finn*

Tiden 1910-1950

Achmatova, Anna. "Epilog"
Boye, Karin. "Min hud är full av fjärilar"
Camus, Albert. *Främlingen*
Dagerman, Stig. "Nattens lekar"
Ekelund, Vilhelm. "Då voro bokarna ljusa"
Ekelöf, Gunnar. "En värld är varje människa"; "Eufori"
Eliot, T.S. "Det öde landet"
Faulkner, William. "En ros åt Emily"
Ferlin, Nils. "En valsmelodi"
Hemingway, Ernest. "Hämnarna"
Jansson, Tove. *Trollkarlens hatt*
Johnson, Eyvind. "Uppehåll i myrlandet"
Joyce, James. *Odysseus* kap. 1-5; 18
Kafka, Franz. "Förvandlingen"
Lagerkvist, Pär. "Vem gick förbi min barndoms fönster"; "Ångest"; "Far och jag"
Lindgren, Astrid. *Pippi Långstrump*
Majakovskij, Vladimir. "150 000 000"
Martinson, Moa. *Kvinnor och äppelträd*
Martinson, Harry. "På Kongo"
Proust, Marcel. Ur *På spaning efter den tid som flytt* (första avsnittet, ca 40 s.)
Södergran, Edith. "Dagen svalnar"; "Landet som icke är"

Dessutom tillkommer aktuella styrdokument för gymnasieskolan, se www.skolverket.se